

USŁUGOWA I EDUKACYJNA FUNKCJA WROCŁAWSKIEGO OGRODU ROŚLIN LECZNICZYCH

Professional service and educational function of the Wrocław Botanical Garden for Medicinal Plants

Eugeniusz KUŹNIEWSKI

Ogród Roślin Leczniczych Akademii Medycznej we Wrocławiu, ul. Kochanowskiego 12, 51-601 Wrocław

Podobnie jak wszystkie ogrody botaniczne, również Wrocławski Ogród Roślin Leczniczych (ORL) spełnia trzy podstawowe funkcje ogrodów botanicznych: prowadzi prace badawcze, zajmuje się dydaktyką i popularyzuje wiedzę.

Z uwagi na swój specjalistyczny charakter przejawy tej działalności są nieco odmienne, niż w innych ogrodach botanicznych. Prace naukowe koncentrują się przede wszystkim nad możliwością uprawy roślin, które do niedawna nie były uznawane za rośliny lecznicze. Przykładem tej działalności jest wdrożenie do szerokiej praktyki uprawy *Oenothera paradoxa*. W efekcie firma Agrofarm była w stanie podjąć produkcję różnych specyfików leczniczych, opartych na surowcu pochodzącym z tego gatunku wiesiołka. Podobnie prowadzi się badania nad możliwością uprawy u nas roślin leczniczych, pochodzących z odległych krajów - np. roślin dalekowschodnich, stosowanych w medycynie chińskiej czy japońskiej. Przykładowymi gatunkami mogą być *Bupleurum falcatum*, *Leonurus japonicus* lub *Atractylodes japonica*.

Badania prowadzi się także nad skażeniami roślin leczniczych zanieczyszczeniami komunikacyjnymi. Stwierdzono np. nierównomierne rozprzestrzenianie się różnych metali ciężkich w zależności od odległości od szlaku komunikacyjnego.

Do usługowych funkcji ORL należy także określanie zasobów roślinnych surowców leczniczych różnych regionów południowo-zachodniej Polski. Opracowuje się metody określania naturalnych zasobów tych surowców dla różnych gatunków roślin. Tego typu tematyka

została niejako wymuszona przez praktykę. Różne instytucje (np. *Herbapol*) zwracają się do odpowiednich władz o wyrażanie zgody na pozyskiwanie leczniczych surowców roślinnych, pochodzących z roślin podlegających prawnej ochronie. Bez znajomości zasobów tych surowców z określonego terenu, każda decyzja w tej sprawie była obciążona dużym ryzykiem popełnienia kardynalnego błędu.

Usługowa funkcja ORL polega także na dostarczaniu roślinnego materiału innym placówkom naukowym do dalszych badań. Nadwyżki tego materiału, jak również roślin przyprawowych, są udostępniane społeczeństwu.

W ostatnich latach nawiązano współpracę z Górską Stacją Wdrożeniowo-Upowszechnieniową w Paszkowie k/Polanicy Zdroju. Jest to placówka Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z Wałbrzycha. Stacja ta została powołana m.in. do propagowania ekonomicznie opłacalnej działalności rolniczej na obszarach górskich i podgórskich. Specyficzne i odmienne warunki przyrodnicze, panujące w obszarze Gór Bystrzyckich w paśmie Sudetów Środkowych, mogą umożliwiać tworową uprawę niektórych roślin leczniczych. Aktualnie Stacja dysponuje kolekcją 21 gatunków roślin leczniczych, otrzymanych z ORL i nadających się do upowszechnienia w Kotlinie Kłodzkiej. Są wśród nich m.in. *Salvia officinalis*, *Salvia slavea*, *Satureja montana*, *Nepeta cataria*, *Digitalis purpurea* i *Digitalis lanata*. Niepowodzeniem zakończyła się próba wprowadzenia do uprawy *Arnica montana*, chociaż występuje ona na naturalnych stanowiskach w Kotlinie Kłodzkiej.

Zajęcia dydaktyczne są prowadzone w ORL przede wszystkim dla studentów farmacji i analityki medycznej oraz - dorywczo - dla studentów Akademii Rolniczej i uczniów Techników Rolniczych.

Wzrastające zainteresowanie społeczeństwa fitoterapią, stawia nowe zadania przed ogrodami botanicznymi o specjalizacji roślin leczniczych. Dotyczą one prowadzenia audycji radiowych i telewizyjnych, w których zapoznaje się słuchaczy i widzów z tematyką roślin leczniczych. Podobną funkcję edukacyjną spełniają artykuły publikowane przez pracowników ORL w wielonakładowych periodykach. W ostatnich latach opublikowano około dwudziestu kilku tego typu artykułów.

SUMMARY

The Wrocław Botanical Garden for Medicinal Plants performs 3 main function of botanical gardens:

- scientific research
- didactic activity and
- popularisation.

The scientific investigation fix one's attention on the cultivation of new medicinal plants, especially of those originating from distant countries (e.g. from Far East). At the same time there are performed the investigations on the plant raw materials pollution, caused by street traffic. The service function of the Garden depends on supplying plant raw materials to other educational institutions for further researches.

Cately the Garden started a partnership with Górską Stacją Wdrożeniowo-Upowszechnieniową in Paszków near Polanica Zdrój. Till now we sent them a collection of 21 species of medicinal plants, which are possible to cultivate in that mountain region.

The Garden is a didactic basis for the students of pharmacy and medical analysis, as well as occasionally for the students of the Uni-

versity of Agriculture and apprentices of agriculture technical schools.

The increasing interest in phytotherapy makes botanical garden give some radio- and TV programmes. Numerous published in many-issue periodicals serve the same aim.

LITERATURA

Biernat A., 1996. Próby aklimatyzacji azjatyckich i północnoamerykańskich drzew i krzewów leczniczych w ORL AM we Wrocławiu. Mat. Zjazdu Sekcji Dendrologicznej PTB, Szczecin,

Jezierska A., 1996. Geobotaniczna ocena surowcowych zasobów roślin leczniczych w zbiorowiskach leśnych Wału Trzebnickiego i terenów przyległych. Cz. I. Zasoby surowców pochodzących z roślin zielnych i krzewinek. OTPN Zeszyty Przyrodnicze, 31: 21-52,

Jezierska A., 1997. Geobotaniczna ocena surowcowych zasobów roślin leczniczych w zbiorowiskach leśnych Wału Trzebnickiego i terenów przyległych. Cz. II. Zasoby surowców pochodzących z drzew i krzewów. OTPN Zeszyty Przyrodnicze, 32: 53-81,

Kuźniewski E., 1993. Zasoby surowcowe roślin leczniczych i metody ich określania. OTPN Zeszyty Przyrodnicze, 29: 75-86,

Kuźniewski E., 1997. Metoda określania zasobów *Cortex Frangulae* i *Inflorescentia Crataegi* w rezerwatach przyrody. Mat. IV Międzynarodowej. Konferencji Botaniki Lekarskiej, Kijów: 100-103,

Kuźniewski E., Hojden B., Radwan-Pytłewska K., Szulkowska-Wojacek K., 1993. Wpływ zanieczyszczeń komunikacyjnych na rośliny lecznicze. Herba Polonica, t. XXXIX z.3: 131-138,

Kuźniewski E., Malewska M., Świąder K., 1996. Mało znane rośliny lecznicze z rodzaju *Artemisia*. OTPN Zeszyty Przyrodnicze, 31: 11-16.